

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА
МЕНЕДЖМЕНТУ ІМ. Г.Е. ВЕЙНШТЕЙНА**

МАТЕРІАЛИ

VIII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

15 – 16 жовтня 2020 р.

**ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ
РОЗВИТКУ УКРАЇНИ НА
ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ**

Одеса

УДК: 338.43:316.502(477)

Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття. Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції 15-16 жовтня 2020 р. Одеса: Одеська національна академія харчових технологій, 2020. – 280 с.

У матеріалах конференції знайшли відображення економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття. Були запропоновані шляхи вирішення найактуальніших та нагальних проблем багатьох сфер сучасного бізнесу та новітні управлінські технології в сучасних турбулентних умовах існування підприємств. В доповідях особлива увага приділялась прикладному характеру досліджень та їх впливу на поліпшення економічної ситуації в країні.

Редакційна колегія:

Агеева І.М. - к.е.н., доц., Басюркіна Н.Й. - д.е.н., доц., Купріна Н.М. - к.е.н., доц., Лагодієнко В.В. – д.е.н., проф., Немченко В.В. - д.е.н., проф., Павлов О.І. - д.е.н., проф., Рогатіна Л.П. - д.е.н., доц., Савенко І.І. - д.е.н., проф., Ніколюк О.В. – д.е.н., доц., Каламан О.Б. – к.е.н., доц., Мельник Ю.М. – д.е.н., доц.

СТРАТЕГІЧНИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ВИНОРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Каламан О. Б., к.е.н., доцент

Одеська національна академія харчових технологій

Стратегічний аналіз діяльності виноробних підприємств доцільно розпочати із аналізу зовнішнього середовища та їхньої економічної характеристики. Важливо зазначити, що підприємства галузі не є однорідними. Вони розрізняються за розмірами і станом виробничих потужностей, структурою товарної продукції, чисельністю персоналу та кількості фірмових магазинів.

Аналіз зовнішнього середовища діяльності виноробних підприємств доцільно розподілити на аналіз зовнішнього загального середовища (макросередовища), зовнішнього робочого середовища (середовища найближчого оточення) і мікросередовища. Аналіз макросередовища (зовнішнього загального середовища) використовується для дослідження всієї економіки загалом, її основних складових, ступеня впливу на діяльність виноробного підприємства. Макросередовище знаходиться за межами впливу самих виноробних підприємств, але воно може робити істотний вплив на мікросередовище (галузь і ринки), в якому ці підприємства функціонують.

Аналіз макросередовища складається з:

- вивчення з метою виявлення ознак можливих змін, здатних впливати на життєдіяльність виноробного підприємства;
- відстеження специфічних тенденцій макрооточення;
- прогнозування спрямованості майбутніх змін макросередовища;
- оцінки існуючих і майбутніх тенденцій з точки зору їхніх можливих впливів на діяльність виноробного підприємства.

Одним з інструментів аналізу зовнішнього середовища діяльності виноробного підприємства є STEEP-аналіз (рис.1). В даний час в структуру традиційного STEP-аналізу, запропонованого М. Портером, додався додатковий важливий елемент - екологічний фактор, і STEP-аналіз був перетворений в STEEP-аналіз. Екологічні фактори макросередовища можуть в значній мірі впливати на стратегічні плани. Найбільш актуальними екологічними проблемами є накопичення в атмосфері вуглекислого газу (регулюється на світовому рівні Кіотським протоколом), теплове і пилове забруднення.

Соціально-демографічний вплив реалізують через:

- соціальну культуру (цінності і відносини): досліджується вплив соціальної культури на попит продукції виноробства, ставлення до роботи, заощадження та інвестиції, етику, екологію, інше;

- демографію: досліджується вплив кількості і складу населення на структуру робочої сили і моделі попиту;
- соціальну структуру: береться до уваги вплив на ставлення до роботи (аналіз ринку робочої сили), продукції виноробства (аналіз попиту).

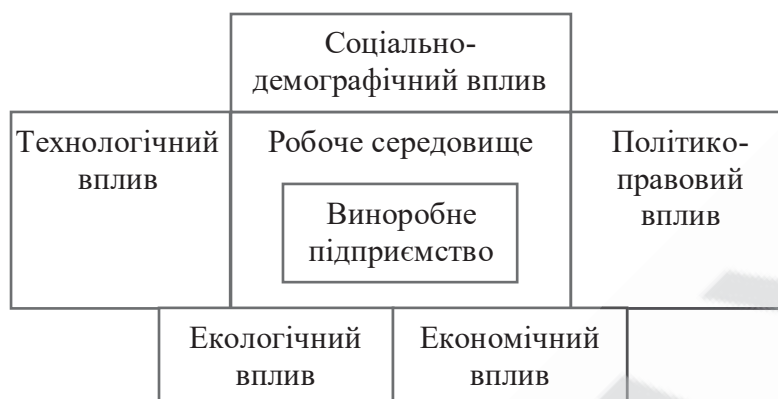

Рис. 1. Модель STEEP- аналізу виноробних підприємств

Соціальна політика держави знаходить конкретне відображення у взаємозв'язку з економічною політикою: економічна політика має своїм кінцевим підсумком регулювання діяльності людей щодо створення матеріальних і духовних благ як фактору найважливішої умови зростання добробуту населення, що представляє собою соціально-економічний результат. Обидві політики держави пов'язані між собою. Те, що для однієї політики є підсумком, для іншого - вихідним пунктом. Наприклад, ситуація в освіті залежить від економічних чинників, а положення в економічній сфері тісно пов'язане з рівнем освіти; ситуація в медицині залежить від стану економіки, а рівень економічних результатів, в свою чергу, залежить від показників здоров'я громадян (при епідемії грипу статистика демонструє впевнений спад економічних показників).

На демографічну ситуацію можуть впливати різні чинники, наприклад, вікова структура населення, рівень освіти, доходи, місце проживання, народжуваність, смертність.

При стратегічному аналізі діяльності виноробних підприємств доцільно враховувати наступні демографічні процеси: процеси природного руху населення; зміну структури населення за статтю; зміну структури населення за віком; зміна структури населення за соціальним і економічному складом; зміну структури населення за рівнем освіти; розміщення населення по території; тривалість життя; щільність населення по регіонах; процеси міграції населення; очікуваний рівень інтеграційних процесів між регіонами, областями та країнами; чисельність і склад трудових ресурсів, якими володіє територія і які потрібні виноробним підприємствам.

До елементів соціального середовища також відносяться культурно-освітні чинники, які визначаються: забезпеченістю населення об'єктами культури; тенденціями в структурі культурних цінностей; рівнем освіти населення. Для аналізу впливу факторів культури буде доцільна прогнозна

оцінка ймовірності проведення виставок, конференцій, фестивалів, конкурсів та інших заходів в галузі виноробства. Оцінка культурно-інформаційної активності може допомогти оцінці ступень впливу засобів масової інформації на успішність реалізації тих чи інших соціально-економічних проектів.

Аналіз технологічного оточення пов'язаний з вивченням впливу змін, що відбуваються в сучасних технологіях, на функціонування всіх структур виноробного підприємства і його оточення, включаючи: товари і послуги; виробничі процеси; транспорт і розподіл; інформацію та зв'язок; суспільство, політику і економіку. Загальною тенденцією змін у зовнішньому середовищі є те, що технології стали засобом конкуренції.

Мета аналізу економічного впливу - дослідження змін в макроекономіці і їхнього впливу на виноробні підприємства і споживачів продукції галузі. Економічний клімат, в якому виноробне підприємство реалізує свою конкурентну стратегію, визначається: динамікою розвитку міжнародних ринків; політичними інструментами регулювання галузі (наприклад, наявністю або відсутністю санкцій, умовами отримання ліцензій, тощо).

Економічні чинники невіддільні від політичних і соціальних факторів. Соціально-економічна ситуація може бути визначена життєвим рівнем населення та структурою доходів і витрат по групах населення.

До економічних аспектів макроекономічних тенденцій відносять: рівень інфляції; політику в сфері оподаткування; дефіцит бюджету в країні; рівень безробіття; інвестиційний клімат в країні (регіоні, області, місті); ступінь розвитку фінансової системи; питома вага сировинних ресурсів в експорті країни; питома вага розвитку малого бізнесу, середнього бізнесу.

Політичне (політико-правове) середовище - це частина макроекономічного оточення, яка знаходиться під безпосереднім контролем і впливом з боку держави. Держава бере участь в законодавчому та нормативному регулюванні; економічній політиці; міжнародній політиці.

Політичні фактори діють не тільки на виноробне підприємство, що виходить на міжнародні ринки. В умовах відкритої економіки дія цих факторів виявляється досить сильною навіть для фірм, що працюють тільки на внутрішньому ринку. Біржові коливання, інфляційні процеси, політика окремих країн впливають на світове економічне співтовариство. При аналізі політичних чинників доцільно розглядати питання внутрішньої і зовнішньої політики держави. Для сучасного світового співтовариства характерне: посилення інтернаціоналізації господарського життя; утворення транснаціональних корпорацій; динаміка змін в міжнародній торгівлі; усвідомлення необхідності спільного вирішення проблем світової економіки; потреба в наукомісткій продукції; перехід на нову енергетичну базу; потреба в енергоресурсах. Політичну ситуацію в країні і за кордоном можуть характеризувати: загальний рівень напруженості; ступінь забезпечення внутрішньої і зовнішньої безпеки; ймовірність загострення політичної обстановки.

У політичних факторах можна виділити особливий сегмент - правові чинники, які здійснюють значний вплив на процеси стратегічного планування. Вони пов'язані з законотворчим процесом і характеризуються наявністю

правових актів: з охорони навколишнього природного середовища, сертифікації товарів і послуг, стандартизації, метрології, захисту прав споживачів, управління якістю товарів, з охорони прав учасників ринку праці; регулювання взаємовідносин компонентів економічної системи країни з фінансів, податків, підприємництва, антимонопольної політики, цінних паперів, зовнішньоекономічної діяльності країни та підприємств.

Слід мати на увазі, що перераховані вище фактори можуть надавати взаємний вплив, який іноді проявляється різноспрямовано, що, безсумнівно, ускладнює їхній аналіз. Всі фактори макросередовища змінюються в часі, мають динамічний характер. Розробляючи стратегічні рішення, потрібно це враховувати.

Саме тому доцільно вивчити вплив кожного фактору на:

- внутрішню діяльність виноробного підприємства: ключові компетенції; ресурси; стратегію; систему цінностей, інше;
- ринки виноробного підприємства: товарний (обсяги, структуру, сегменти, запити покупців, інше); ресурсний (виноробну галузь: купівельна спроможність, потенційні можливості постачальників і споживачів, загроза вторгнення нових конкурентів, загроза з боку товарів-замінників, конкурентне суперництво).

Проте запропонований стратегічний аналіз є лише частковим через те, що стосується лише зовнішнього середовища функціонування виноробних підприємств. У подальших дослідженнях доцільно провести більш докладно аналіз мікро- та внутрішнього середовища діяльності виноробних підприємств.

Література

1. Конкурентные стратегии по М. Портеру. Маркетинговые стратегии. Режим доступа <http://www.marketopedia.ru/strategy/>
2. Мозенков О.В. Управління стратегічним розвитком підприємств: методологія, інструментарій, організація: монографія. НТУ "Харківський політехнічний ін-т". Х.: [Одіссей], 2008. 287 с.
3. Kalamani O., Savenko I., Dolynska O. Conceptual positions of enterprise strategy functioning. Food Industry Economics. 2019. Vol.11, Issue 3. P. 50-58. doi: 10.15673/fie.v11i3.1461.
4. Durbalova N., Sedikova I. Strategic management competitive potential of the enterprise. Food Industry Economics. 2019. Vol. 11, Issue 4. C. 58-64.

ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ПРОФЕСІЙНО ВАЖЛИВИХ ЯКОСТЕЙ ПЕРСОНАЛУ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ РОБОТИ ПІДПРИЄМСТВ

Козак К.Б., к.е.н, доцент кафедри менеджменту і логістики
Мірковець Ю.Л., магістр спец. 281. «Публічне управління і адміністрування»
Одеська національна академія харчових технологій

52	СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ БОРОШНОМЕЛЬНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ Відоменко І.О., к.е.н., доц., Гордієнко Л.Л., к.т.н., доц., ОНАХТ, м. Одеса	149
53	ДОСЛІДЖЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА Відоменко І.О., к.е.н., доц., Мазур К.С., магістр, ОНАХТ, м. Одеса	152
54	ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ВИНОРІБНОЇ ГАЛУЗІ Відоменко І.О., к.е.н., доц., Проданова Г.О., магістр, ОНАХТ, м. Одеса	154
55	ВПРОВАДЖЕННЯ ЗАХОДІВ ПО РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ ЗРОСТАННЯ В ГОТЕЛЬНИХ МЕРЕЖАХ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД Дьяченко Ю.В., к.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	157
56	ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЛОГІСТИЧНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ Дроздова В.А., к.е.н., доцент, Репінська-Чуркіна К.О., магістр, ОНАХТ, м. Одеса	160
57	СТРАТЕГІЧНИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ВИНОРІБНИХ ПІДПРИЄМСТВ Каламан О. Б., к.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	163
58	ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ПРОФЕСІЙНО ВАЖЛИВИХ ЯКОСТЕЙ ПЕРСОНАЛУ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ РОБОТИ ПІДПРИЄМСТВ Козак К.Б., к.е.н, доцент, Мірковець Ю.Л., магістр, ОНАХТ, м. Одеса	166
59	ЛЮДСЬКИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЯК ОСНОВА СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД Козак К.Б., к.е.н, доцент, Мироненко Б.В., магістр, ОНАХТ, м. Одеса	169
60	ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ СИСТЕМИ МОТИВАЦІЇ ЛОГІСТИЧНИХ ПІДРОЗДІЛІВ НА ФІНАНСОВІ ПОКАЗНИКИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА Козак К.Б., к.е.н, доцент, Дроздова Є.А., магістр, ОНАХТ, м. Одеса	172
61	ПАРАДИГМА УПРАВЛІННЯ СТРАТЕГІЧНИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА Колеснікова К.С., к.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	174
62	АНАЛІЗ ЗОВНІШНІХ ФАКТОРІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВ РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ Коренман Є. М., ст. викладач, ОНАХТ, м. Одеса	176
63	СТАРТЕГІЧНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ РИНКУ М'ЯСА ТА М'ЯСНОЇ ПРОДУКЦІЇ Коренман Є. М., ст. викладач, Русецька А.О., студентка, ОНАХТ, м. Одеса	180
64	РОЗРОБКА СИСТЕМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА В КРИЗОВИХ УМОВАХ Корсікова Н.М. к.е.н., доцент, Бондаренко А. І, магістр, ОНАХТ, м. Одеса	181
65	ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ Мануїлова К.В., д. н. держ. упр., доцент, Мужайло В. Д., к.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	184
66	ЛОЯЛЬНІСТЬ СПОЖИВАЧІВ ЯК СКЛADOVA ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ТИМЧАСОВОГО РОЗМІЩЕННЯ Дьяченко Ю.В., к.е.н., доцент, Полоус Д.Т. магістр, ОНАХТ, м. Одеса	186
67	ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ І УПРАВЛІНСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ. Пурцхванідзе О.В., канд. філос. наук, доцент, Новікова В.С., студентка, ОНАХТ, м. Одеса	189
68	ОРГАНІЧНЕ ВИРОБНИЦТВО В УКРАЇНІ ТА СВІТІ. РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ Ринкова А.А., аспірантка, ОНАХТ, м. Одеса	192
69	ІННОВАЦІЇ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ	196